

מתג כשר לשבת?

ב"ה, כ"א באלול תשע"א, 20.9.11

לרב דוד מישלוב
ברכת ה' תמיד,

הנדון: מתג כשר לשבת?

לפנייך, הריני מתייחס למתג החשמלי המוצג בשם 'כושר סוויטש' (Kosher Switch), ולאחר האינטרנט שהפנית אותי אליו המסביר את הרקע ההלכתי, ואף מצרף שורה ארוכה של רבנים שהביעו ברכה או תמיכה. להלן עמדתי:

א. האמת ניתנת להיאמר כי נדהמתי עד כמה קל לקבל מכתבי רבנים אשר ניכר כי האחד נשען על רעהו, ללא נטילת אחריות אישית, ובנפול היסוד נפל הבית כולו. איני יודע מה הסבירו לרבנים ש'חתמו', מכל מקום ברור לכל איש הלכה סביר כי אין כל דרך להתיר איסורי שבת דאורייתא או דרבנן, גם לא בתחבולות או באקרובטיקה הלכתית.

ב. כל הסיפור המוצע נשען על היתר ה'גרמא' אשר שום רב בקונצנזוס לא התיר לכתחילה לצרכים ביתיים ואישיים. כל סידורי ה'גרמא', או דרכים הלכתיות דומות, הותרו ובוצעו ע"י מכון 'צומת' והמכון הטכנולוגי בירושלים אך ורק לצרכי רפואה ובטחון וכד'.

גם אם הוסיפו למכשיר ה'גרמא' סיבוכים נוספים, ואפילו אקראיות שאחד מני אלף הפעולה לא תתרחש, מקובלני מרבתיי (הגרש"ז אוירבך והגר"ש ישראלי זצ"ל) שמדי גרמא לא יצאנו בשום דרך שהיא, כמו גרמא דגרמא וסידורים מלאכותיים נוספים.

ג. גם אם שיטת הפעולה היא שלילית מצד האדם, דהיינו 'הסרת מונע', כתב ע"ז הגרש"ז אוירבך זצ"ל ואחרים (ראו נספח מצורף) לאיסורא כמעשה ידיים ממש אם הפעולה מתרחשת או מתחילה מיד תוך כדי מעשה האדם. ואם התוצאה באה רק אח"כ ע"י גורם נוסף זו גרמא פשוטה, ולא היתר לכתחילה.

ד. **וכאן עיקר דבריי:** אתמול נכנסתי אל מו"ר הגר"י נויבירט שליט"א ושאלתיו האם התיר מתג זה להפעיל חשמל בשבת למטרות של עונג שבת וכד'. הוא ממש נזדעזע ואמר שמעולם לא התיר כזאת. כשהראיתי לו את הסכמתו הוא הוסיף בכתב ידו: "רק לרפואה ובטחון" (ראו צילום להלן).

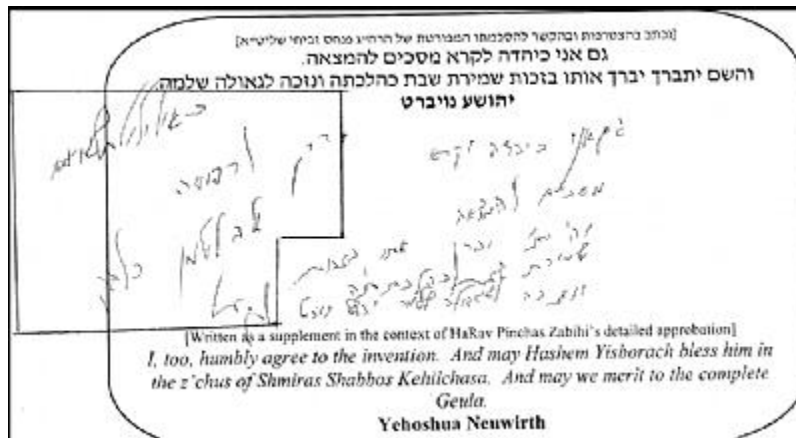
גם הרב אבגדר נבנצל שליט"א, החתום על מכתב דומה, אמר לי אתמול כי לא זכור לו שאי פעם חתם על משהו כזה, והביע דעתו שאין שום מקום לכך והוא תמה על כל הענין.

אני משער כי מי שהצליח להוציא מרבנים חשובים חתימות 'מכר' להם המצאה מעין גרמא מסובכת לצורך רפואה או בטחון וכד', והצליח לדלג על תנאי זה בחתימות.

ה. גם מש"כ בקונטרס ההלכתי הנלווה כאילו יש להתיר מתג גרמא זה למעט את האיסור למחללי שבת בזדון, הנה לא שמענו מימינו רבנים שהתירו כגון זה. בטוחני כי ה'מסכימים' לא ראו נימוק זה, וישתקע הדבר ולא ייאמר.

הכו"ח לכבוד התורה ובתפילה לכוח"ט לכל בית ישראל

הרב ישראל רוזן, מהנדס



הערת הגר"י נויברט שליט"א ע"ג 'הסכמתו':
כ' אלול תשע"א
רק לרפואה ולבטחון בלבד
י' נויברט

הערות בקשר ל'היתר' מלאכה בשבת בדרך של 'הסרת מונע':

- א. בקונטרס (בסנטסיל) של המכון הטכנולוגי בירושלים (גרם מלאכה בשבת באמצעות אור ורוח' הובא (בעמ' סח):
"כאשר הרצינו הדברים לפני הגרש"ז אוירבך שליט"א אמר לנו שאם המעגל נסגר מיד עם הפסקת האור [=ע"י חציצת קרן האור, דהיינו מניעת המונע] יש לאסור, כי לדעתו גם באופן זה דמי לבידקא דמיא בכח ראשון, וכל המלאכות המבוצעות ע"י סגירת המעגל מתייחסות אליו כעושה מעשה המלאכות בידים"
- ב. גם בספר 'חשמל ושבת' בהוצאת המכון הטכנולוגי בירושלים, נאמר (עמ' 70):
"הפעלה ע"י הפסקת קרינה לדעת רשז"א יש לחלק בין אם הדבר נעשה מיד, שיש לאסור, וההפעלה נחשבת מעשה, לבין אם הפעולה נעשית לאחר זמן שאז אינה חשובה מעשה".
- הערה: אם התהליך הפנימי מתחיל מייד, בשעת חציצת הקרן ע"י האדם, זה נקרא שהמלאכה נעשית מיד למרות שהתוצאה מושהית, שהרי הכל מתגלגל בתהליך שרשרת. והרי זה כיריית חץ הפוגע רק לאחר זמן והוא נחשב 'גירי ידידה'.
- ג. הרב אשר וייס שליט"א (מחשובי הפוסקים בירושלים) בספרו 'מנחת אשר' פרשת ויקהל:
"אין להוכיח מזה [=מדין נר מאחורי הדלת] גדר כללי דמותר להסיר או למנוע מונע לעשיית מלאכה. כאשר אש הולך וכבה מעצמו, אלא שהרוח מלבה אותו, והאדם נועל דלת כנגד הרוח הוא גורם חיצוני המתחדש בכל רגע. גם הכיבוי אינו תוצאה

הכרחית ולא מיידית, ולכן אין נעילת הדלת מלאכת כיבוי כלל. משא"כ במתקן אשר מסיר מונע באופן שתוצאת המלאכה הכרחית מיידית ומתוכננת, בכה"ג חוששני לחיוב חטאת".

ד. **פרופ' זאב לב** כתב בספרו מערכי-לב באריכות נגד שיטת 'מניעת המניעה', וחלק מדבריו מופיעים גם בתחומין כרך ב', בקשר לטלפון שבת. הוא מעדיף שם את טלפון השבת של 'צומת' המבוסס על 'גרמא', מאשר של המכון הטכנולוגי המבוסס על 'מניעת המונע'.

  שלח לחבר  הדפס